

דף לז

פא. אלו מן ההלכות דלהלן קיימות בדיני ממונות:

איום העדים; עד מפי עד — פסול; עדות מאומד — פסולה.

בדיני ממונות מאיימים על העדים, ואולם אין האיום גדול כבדיני נפשות (כמבואר במשנה לעיל כט. וע' בעל הטורים שופטים יט, ג).

עד מפי עד — פסול גם בדיני ממונות.

חיוב ממון על פי עדות מאומד — מחלוקת ר' אחא וחכמים. (ע' בפירוט בב"ב צג).

(התוס' צדדו להוכיח (משבועות לד.) שלרב אחא מחייבים באומד גם בדיני נפשות, כגון באחד שרץ אחר חברו לחורבה ומצאו העדים סייף בידו ודמו מטפטף והרוג מפרפר).

פרק חמשי — 'היו בודקין'

דף מ

פב. א. באלו 'חקירות' חוקרים את העדים?

ב. מה בין חקירות לבדיקות?

ג. האם חוקרים את העדים על זמן הארוע, כאשר כבר אמרו בעדותם מתי ארע המעשה, כגון שאמרו 'אמש עשה פלוני כך וכך'?

א. שבע חקירות נחקרים העדים; באיזה שבוע (=סדרה של שבע שנים בתוך היובל), שנה, חדש, יום בחדש, יום השבוע, שעה ומקום. (ודרשת וחקרת ושאלת היטב; והגד לך ושמעת ודרשת היטב; ודרשו השפטים היטב).

ר' יוסי אומר: שלש — יום, שעה ומקום.

[לפי ברייתא אחת המובאת בגמרא, היו בודקים בשמונה חקירות, והנוספת היא באיזה יובל].

החקירות הללו נועדו לאפשר הזמה לעדים. וגם כדי להקשות עליהם וליגעם, כדלקמן.

ב. כאמור, החקירות מתייחסות לזמן ולמקום, והן נצרכות לאפשר הזמה (מא:). ואילו הבדיקות הן שאר בירורים כדי לכוין דברי העדים, וכל המרבה בהן הרי זה משובח (כדברי שמעון בן שטח (באבות א, ט) הוי מרבה לחקור את העדים).

ההפרש ביניהם לדינא; בחקירות אילו יאמר אחד מהם 'איני יודע' — עדות כולם בטלה. ובבדיקות, אפילו כולם אינם יודעים — עדותם קיימת.

בזמן שמכחישים זה את זה, בין בבדיקות בין בחקירות — עדות כולם בטלה, כמפורט להלן.

ג. אע"פ שכבר נודע על פי העדים בעדותם כל שבעת הזמנים, כגון שאמרו 'אמש הרגו בשעה פלונית', חוקרים אותם בשבע חקירות כדי ליגעם. כן משמע לכאורה מפשטות הסוגיא (כ"כ הר"ן). ואולם הרז"ה כתב שאם כבר העידו ונקבו זמן מסוים — אין צורך לחקור. ומפרש הסוגיא בענין אחר.

- א. נראה שלדברי הכל אין צורך שידעו העדים מעצמם את חשבון השבוע והשנה אלא כשיודעים את זמן המעשה בדיוק די, ויוכלו להיווכח על שאר הנתונים ממקור אחר (עפ"י חזון איש).
- ב. כשאמרו העדים 'אמש' וכד', החקירות הנצרכות אינן לעכב אלא למצוה (אחרונים). עתה שאין ידוע מתי שנת היובל, די שיאמרו העדים את השנה למנין שאנו מונים (מנחת חינוך תסג).
- ג. גם בשאר הלכות שצריך בהן דרישה וחקירה כבדיני נפשות, אם ציינו הזמן בעדותם כגון 'אמש' — באנו למחלוקת הראשונים הנ"ל האם צריכים שבע חקירות אם לאו (עפ"י קצוה"ח ל סק"ב. וי"ל).
- הצרכת דרישה וחקירה בדיני ממונות — ע' לעיל לב.

דפים מ — מא

פג. כיצד מתרים בעוברי העבירה וכיצד מקבלים התראה?

העדים המתרים אומרים לו: אל תעבור, שאתה מתחייב בעונש פלוני, (במלקות / במיתה פלונית). והלה מקבל התראה ומתיר עצמו למיתה, שאמר: יודעני שמוזהר אני שלא לעשות ועונשי כך וכך, ועל דעת כן אני עושה. ואינו חייב אלא אם עבר תוך כדי דיבור להתראה.

יש מי שיצא לחדש, דלא כנראה מפשט דברי הראשונים, שבמלקות אין צריך שיתיר עצמו למיתה בפירוש אלא די שיאמר יודע אני או שירכיין ראשו (ע' בית ישי קט הערה ט).

דף מא

פד. עדי זנות אשת איש שהוזמו, מתי נענשים ב'כאשר זמם... ומתי פטורים?

עדי זנות אשת איש שהוזמו; אם התרו בה למיתה — נענשים כמו שזממו לעשות לה. אם לא התרו בה — היא פטורה והם פטורים.

היתה אשה חברה ולא התרו בה; לדברי חכמים חבר צריך התראה הלכך היא והם פטורים. ולר' יוסי בר' יהודה שאמר חבר אינו צריך התראה — גם כן פטורים, שיכולים לומר: לאסרה על בעלה באנו, ולא להמיתה. הלכך גם היא אינה נהרגת, משום עדות שאי אתה יכול להזימה. ואולם אם העידו על זנות שאינה אוסרתה, כגון בזנות שניה שכבר אסורה ועומדת על בעלה, וכן שהיתה אסורה על הבעל [כגון שהיה זה הבעל הראשון שכבר נאסרה עליו, או שהוא אחד מקרוביה (או שאינם יודעים מי הוא הבעל. תוס') — נהרגים, שהרי אין יכולים לומר לאסרה באנו.

פה. א. האם ומתי אי התאמה בבדיקות העדים מבטלת העדות?

- ב. שלשה עדים שהעידו, ואחד מהם אמר 'איני יודע' באחת משבע החקירות — האם בטלה העדות או לא?
- א. רב חסדא אמר: אין הכחשה בבדיקות מבטלת את העדות אלא בבדיקות שבגוף המעשה המחייב, כגון: במה הרגו, בכלי זה או אחר; התאנה שקצץ [בשבת] — עוקציה גסים או דקים. אבל בדבר צדדי, כגון בצבע הבגד שלבש הרוצח וכד' — אין הכחשה מבטלת.